

DAGENS FRÅGOR

Riskfylld fredspolitik

”Sweden’s anti-submarine bumb-
lers.
An unsuccessful five-week hunt for a suspected submarine in the estuary of the Tore river in the far north of Sweden has exposed, not for the first time, the coastal defence forces to public ridicule. The main anti-submarine squadron was not operational because its crew was on holiday. It was not recalled on the ground that the estuary’s shallow, muddy waters were ill-suited to antisubmarine operations and priority had to be given to operations farther south.

This inaction came after the defence staff said there were 180 separate ‘indications’ that at least one foreign submarine was operating in the area. The indications included ‘lots of photos, but none of them clear’ and underwater soundings. The coastal defence forces set off several depth charges and tried to catch the submarine in special nets. The Soviet magazine Soviet Culture commented that, while holiday-makers might have thought they ‘saw something in the water’, there were ‘no facts’.

Det ovan citerade är från tidningen Economist’s särskilda utgåva ”Foreign Report”. Citatet ger en bild av hur det svenska försvarets trovärdighet sakta undermineras bland seriösa bedömare i utlandet. Ett svagt förtroende för den svenska neutralitetspolitiken vad gäller vilja och förmåga är ett allvarligt hot mot Sveriges frihet och fred. Den brist det svenska försvaret uppvisar inför omvärlden i dessa hänseenden kan inte kompenseras av aldrig så många nedrustningsut-

spel eller envisa påståenden om att förtroendet för den svenska neutraliteten är orubbat i vår omvärld.

De partier i dag som mer än andra medverkar till att sätta den fred vi lever under på spel är de partier som inte vill medverka till att stärka omvärldens förtroende i sådana konkreta avseenden som vår förmåga att hävda våra gränser i fredstid. Socialdemokrater och folkpartister för inte bara en dålig försvarspolitik utan också en riskfylld fredspolitik.

Harry Schein och socialismens död

Det finns, enligt Harry Schein i Dagens Nyheter nyligen, bara två ideologier värda namnet, liberalismen och socialismen. Konservatismen är i dag, menar han, mera en hållning än en ideologi.

Bland likheterna dem emellan hör att de t o m har slagorden gemensamt. Det var, som Harry Schein så riktigt påpekar, den borgerliga franska revolutionen som krävde frihet, jämlikhet och broderskap, fast begreppen numera mest tillhör vänsterns retoriska arsenal.

Harry Schein förklarar först pliktskyldigast att liberalismen är död, som modell och ideologi.

Därefter går han över till sitt egentliga, underligt nog föga uppmärksammade, budskap. Han erinrar om socialismens grundläggande idéer; att kapitalismen skulle avskaffas genom socialisering av produktionsmedlen. Den fria marknaden skulle avskaffas av planekonomi. Socialismens första vägval gällde hur man snab-

bast kunde bygga upp ett socialistiskt samhälle; genom reformism eller genom revolution.

Den revolutionära grenen vann kapp- löpningen. Sovjetunionen bildades. Proletariatet, "varmed menas Lenin och hans efterträdare", upprättade sin diktatur.

– Tyngdpunkten i splittringen mellan arbetarrörelsens två grenar (denna term betecknar här socialdemokratin respektive kommunismen; inte som brukligt är det socialdemokratiska partiet respektive LO – vi förstår piken fast den var fin) försköts från tillvägagångssätt till motsättningen mellan demokrati och diktatur, mellan frihet och ofrihet, skriver Schein.

Som Harry Schein så riktigt påpekar dominerade inom socialdemokratin "i det längsta uppfattningen att den odemokratiska socialismen visserligen måste avvisas men att den från ekonomisk synpunkt ändå var överlägsen kapitalismen".

Som Harry Schein så riktigt också påpekar skyldes Sovjetunionens ekonomiska efterblivenhet på ödeläggelsen under det andra världskriget – trots att den ekonomiska utvecklingen i minst lika ödelagda länder, som Japan och Västtyskland, borde fått folk att veta bättre.

Han påpekar också, med rätta, att Per Albin Hansson i mitten av fyrtio-talet trodde så mycket på planhushållning att han etiketterade den samlade borgerliga oppositionen som PHM, planhushållningsmotståndare och att Alva Myrdal, en "eljest så sansad person", så sent som i slutet av 60-talet menade att vi i Sverige inte på allvar kunde tackla våra ekonomiska problem utan planhushållning.

Jag inbillar mig, skriver Harry Schein, att det var krisen i Polen i slutet av 70-ta-

let som definitivt krossade illusionen om de socialistiska metoderna – även hos socialister.

Det är väl inte något som Harry Schein behöver "inbilla sig". Han var ju nära bekant med flera ledande svenska socialister.

– Det var inte förtrycket i Polen, eller korruptionen, utan den för hela världen uppenbart bankrutterade ekonomin, landets oförmåga att betala sina skulder, att föda sitt eget folk, som krossade illusionen om socialismen som fungerande samhällsmodell, skriver Harry Schein uppriktigt.

Det föranleder två reflexioner. För det första; att det inte var förtrycket som fick socialisterna att ge upp sin tro på socialismen. Förtryck är något som socialister tydligen kan acceptera; om det utövas av socialister. Det är ett riktigt påpekande av Harry Schein.

För det andra; och det är ett påpekande som Harry Schein inte gör, att det faktiskt är ett uppseendeväckande sent uppvaknande – i slutet av 70-talet. Socialisterna har av sin ideologiskt betingade blindhet dessförinnan varit ur stånd att inse denna sanning.

Socialismen är därmed, skriver Harry Schein, lika död som liberalismen. Men man måste ha respekt för dem som är pietetsfulla.

– Man kan gärna sjunga Arbetets söner även om man är generaldirektör. Men man bör hellre tala om *socialdemokratin* än om *demokratisk socialism* om man avvisar socialismens grundläggande teser. Detta för att bli av med "en förljugen och därmed intellektuellt generande retorik", anser Harry Schein.

Vi kan i detta sammanhang inte avstå

från att referera till en Dagens fråga i Sv T nr 6/87 där vi kommenterade Ingvar Carlssons förhållande till socialismen, och hans föregångares.

— Olof stod ju verkligen för den demokratiska socialismen, sade Ingvar Carlsson.

Detta kan inte ha varit obekant för Harry Schein.

En besvärlig ambassadör

Ambassadören Anders Ferm har äntligen gått med på att låta sig förflyttas från sin post vid FN i New York. Regeringen har pressat på, men han har behagat stanna kvar. I andra fall — mycket sällsynta sådana — då en diplomat misslyckats på sin post, har han självklart accepterat en annan. Om fallet varit allvarligt, har han också kunnat hemkallas.

Ferm har utgjort ett undantag. Att han saknat kompetens för sitt uppdrag är allmänt känt inom FN, inte minst inom dess högsta kretsar. Där har man jämfört honom med framstående ambassadörer, som Sverige sänt dit — namn som Gunnar Jarring, Sverker Åström, Anders Thunborg har nämnts. De representerade Sve-

rige med heder och var FN till nytta. Hur kunde man utse Ferm? Svaret är enkelt: Ferm skickades inte dit för Sveriges skull, ännu mindre för FN:s, utan för att Olof Palme ville ha en egen utkik inom FN. Den s k Ferm-affären klargjorde, att Ferm rapporterade direkt till Palme, förbi UD.

När Ferm insett att hans ställning var ohållbar, begärde han att få komma till FN:s verksamheter i Genève och där lägga beslag på den plats, som undergeneral-sekreteraren i FN Jan Mårtenson just tillträtt. Detta beviljades av utrikesminister Sten Andersson, vars partisekreterarefasoner ännu inte hunnit slipas bort i ett internationellt umgänge. Resultatet var att han av generalsekreteraren själv fick en näsknäpp. Posten i Genève tillsätts av FN och Mårtenson hade fått den på grund av sin kompetens. Den stod inte till Sveriges regerings förfogande. Var och en förstod vad detta innebar. Samtidigt som utrikesminister Andersson sattes på plats inkompetensförklarades Anders Ferm.

Om, som det ryktas, Ferm skall få den prestigefyllda befattningen i Köpenhamn, går han därmed förbi ett antal äldre UD-tjänstemän. Detta bekymrar väl inte utrikesministern. För honom är huvudsaken att Ferm får fortsätta där han beräknas inte göra någon skada. Någon nytta väntar ingen av honom.